

OPEN MONUMENTENDAG WAADHOEKE

sneon 13 september 2025
programma en plattegrond

 **OPEN
MONUMENTEN
DAG**
Waadhoeke

Erfgoed & Architectuur

Franeker staat bekend om zijn historische binnenstad. Tot nog toe blijft veel aandacht vooral beperkt tot gebouwen van vóór 1900. Dat is jammer, want er valt nog zoveel meer te genieten. Van winkels bijvoorbeeld, die bij uitstek 20ste-eeuwse ontwikkelingen tonen. De vormgeving daarvan volgde vrij nauwgezet de populaire architectuurstromingen in die eeuw.

Het grootste deel van de 19e eeuw was een tijd van grote armoede; Friesland was de armste provincie van het land. Het verschil tussen arm en rijk was schrikbarend en hier en daar was sprake van serieuze hongersnood. Geen voedingsbodem voor een florerende winkelstand.

Eind 19e, begin 20ste eeuw kwam er enige verbetering in de situatie, tenminste in de steden. Samenhangend met de Industriële Revolutie ontstond er werkgelegenheid en werden (massa-)producten goedkoper.

Langzaam ontwikkelde zich een welvarende middenklasse in de samenleving, die wel iets te besteden had. Én een groep ondernemers, die kansen zag in het aanbieden van producten voor deze doelgroep.

Een opvallend nieuw fenomeen was de groeiende aandacht voor marketing. En ook architectuur werd ingezet als 'marketinginstrument'. Door te bouwen in een 'moderne', eigentijdse architectuur, liet de winkelier de klandizie zien goed 'bij de tijd' te zijn.

In de architectuurgeschiedenis worden een aantal belangrijke stromingen onderscheiden. Bouwstijlen uit de 19e eeuw (neoclassicisme en andere 'neostijlen')

kunnen met recht als conservatief worden gezien. In de 20e eeuw verschenen werkelijk vernieuwende architectuurstromingen, zoals Jugendstil, Art Deco, Expressionisme, Zakelijkheid, Modernisme...

Hoewel veel winkels inmiddels zijn herbestemd tot woningen, is in Franeker van deze 20e-eeuwse architectuurstromingen nog het nodige te zien.

Route

Tijdens Open Monumentendag is een route uitgezet. Die leidt jou langs een aantal interessante voorbeelden van winkelpanden die de verschillende perioden van de architectuurgeschiedenis representeren. De route is verkrijgbaar in het stadhuis.

Programma

Vanaf 10.00 uur is het monumentale stadhuis aan het Raadhuisplein in Franeker open. Hier haal je gratis kaartjes voor de deelnemende musea en voor de rondvaart door Franeker. Hierbij geldt: 1 kaartje per persoon, op is op en reserveren kan niet. In het stadhuis kun je je ook opgeven voor de speurtocht met de kinderen en het knutselen.

Musea en monumenten in Franeker

Welke musea in Franeker kun je gratis bezoeken? Haal je kaartje in het stadhuis, op is op!

- Museum Martena, Voorstraat 35
- Planetarium, Eise Eisingastraat 3 (kaartjes met tijdslot)
- Keatsmuseum, Voorstraat 76 (vanaf 12.00 uur open)

Welke monumenten kun je in Franeker bekijken?

- Stadhuis, Raadhuisplein 1 in Franeker
- Historisch Centrum Franeker, via ingang aan zijkant stadhuis
- De Mouterij, Zilverstraat 46
- Korendragershuisje, Eise Eisingastraat 28
- Botniasins, Breedeplaats, van 11.00 tot 16.00 uur
- Martinikerk, Breedeplaats 2 ('s middags is een preview van het komende theaterseizoen van de Koornbeurs)
- Openbare Bibliotheek (voormalig Rk Verenigingsgebouw), Martiniplantsoen, van 10.00 tot 15.00 uur
- Douwe Elias Galerie, Telenga's Drukkerij, Eise Eisingastraat 21, van 13.00 tot 17.00 uur

Rondvaart door Franeker

Vertrek vanaf de Turfkade (bij het fietsbruggetje) om 11.00 uur, 13.00 uur en 15.00 uur. Haal je gratis kaartje voor de rondvaart onder leiding van Hans Nauta vanaf 10.00 uur in het stadhuis. Op is op!

Er is muziek in de binnenstad door de Drumline van de Sterne Slotlanders, tussen 14.00 en 16.00 uur.

Musea en monumenten in de dorpen van Waadhoeke

- Kerken in Waadhoeke die open zijn: kijk op www.tsjerkepaad.nl
- Schatzenburg, tuin met Oranjerie/terras open voor bezichtiging, Eastryp 2 in Dronryp
- Yep Hettinga Museum en Zodenhuis, Camstrawei 18 in Firdgum
- Aerden Plaats en Julianakerk, Ds. Schuilingstraat 4-6 in Oude Bildtzijl
- Oudebildtzijl: 15 uur, Erfgoedronde-leiding vanuit Aerden Plaats met gids Sytze Keizer door het dorp (max. 15 personen), duur: ca. 1,5 uur
- Achlum, Dorpsstraat 6, wandeling (met of zonder begeleiding) langs de Tanjabuurt met rijksmonumentale woningen. De wandeling start vanuit het voormalig dorpscafé aan de Dorpsstraat 6.

Mei de bern

Samen met de kinderen: speurtocht en knutselen

Annelien Ellerman vertelt kinderen bij een speurtocht-wandeling door Franeker over de kunststroming Art Nouveau die ook wel Jugendstil wordt genoemd. Samen met de kinderen en hun ouders of begeleiders wordt er gespeurd naar verschillende Art Nouveau-panden. Na de wandeling kan er in de Skûle nog naar hartenlust worden geknutseld. Start van de speurtocht is om 11.00 uur en om 14.00 uur. Aanmelding vanaf 10.00 uur in het stadhuis.

- 1 Stadhuis & Historisch Centrum Franeker, Raadhuisplein 1
- 2 Korendragershuisje, Eise Eisingastraat 28
- 3 Mouterij, Zilverstraat 46 (achter de Rank)
- 4 Martinikerk, Breeddeplaats
- 5 Botniasstins, Breeddeplaats. (Van 11.00 tot 16.00u.)
- 6 Planetarium, Eise Eisingastraat 1
- 7 Museum Martena, Voorstraat 35
- 8 Keatsmuseum, Voorstraat 76
- 9 Opstapplek rondvaart, Turfkade
- 10 Openbare Bibliotheek, Martiniplantsoen
- 11 Douwe Elias Galerie, Telenga's Drukkerij, Eise Eisingastraat 21